



Aan de leden van Provinciale Staten van Limburg

Betreft: Statenvoorstel Missiegedreven Economisch Beleidskader

Wittem, 4 mei 2020

Zeer geachte heer, mevrouw,

Naar aanleiding van het onlangs verschenen Statenvoorstel Missiegedreven Economisch Beleidskader (MEB) sturen wij u ten behoeve van uw standpuntbepaling een aantal wensen c.q. opmerkingen toe. In dit schrijven beperken wij ons tot de punten die betrekking hebben op 'onderwijs als economische productiefactor'. Onze reactie vindt zijn basis in de opbrengsten van de onderwijsdag die het Wittemer Beraad (WB) op 29 november 2019 organiseerde. De punten die wij in deze reactie verwerkt hebben, alsmede andere aanbevelingen aangaande wezenlijke aspecten van het onderwijs, vindt u in onze *Brief aan de Limburgse samenleving* (zie <https://wittemerberaad.nl/>), waarin wij de uitkomsten van deze onderwijsdag optekenden en die wij als bijlage meezenden.

Dit schrijven is op een drietal thema's als volgt opgebouwd: we lichten eerst het betreffende onderwerp in het MEB uit, daarna citeren we de daarop betrekking hebbende aanbevelingen uit onze *Brief aan de Limburgse samenleving* om deze vervolgens te concretiseren in de richting van het MEB. We sluiten af met een bredere aanbeveling ten aanzien van de provinciale betrokkenheid op het onderwijs.

1. Overlegstructuur

Wij lezen in het MEB: 'We gebruiken onze bestaande netwerken om nu al te acteren. Het bestuurlijk overleg Arbeidsmarkt Limburg dat naar aanleiding van de coronacrisis is opgestart, is een voorbeeld hiervan. In dit overleg zitten de voorzitters van de Limburgse arbeidsmarktregio's, het UWV, de LWV, het MKB-Limburg, de LLTB, de FNV en de Provincie Limburg. Hier bespreken partners arbeidsmarkt gerelateerde zaken ten gevolge van de coronacrisis met elkaar en wordt waar mogelijk een gezamenlijke aanpak bepaald' (p. 2).

In onze *Brief aan de Limburgse samenleving* staat bij 'Onderwijs als prioriteit in het beleid van de sociaaleconomische adviesraad Limburg in oprichting' (punt a) het volgende:

Het Wittemer Beraad is van mening dat in deze raad gesproken zou moeten worden over o.a.:

1. (her)spreiding van het onderwijs en aanpassing van nationale financiële verdeelsleutels;
2. versterking van het arbeidsmarktrelevante (V)MBO-onderwijs en het creëren van stageplaatsen;
3. uitbreiding UM, OU en HBO met nieuwe studierichtingen;
4. het versterken van de euregionale dimensie van het beroepsonderwijs;

5. *het stimuleren van en investeren in (technische) opleidingen, die van belang zijn om de samenleving te verduurzamen en de energietransitie te realiseren.*

Het Wittemer Beraad adviseert daarom het volgende:

De eerder door het Wittemer Beraad bepleite Sociaaleconomische Adviesraad Limburg SEARL (zie onze 'Open brief aan de Limburgse samenleving', december 2017) is meer dan ooit noodzakelijk en dient op zeer korte termijn opgericht te worden. Een SEARL faciliteert voortdurende dialoog en daadkracht en maakt onregelmatig conjunctuuroverleg waar de stand van zaken van de Limburgse economie besproken wordt en waar ad hoc beslissingen moeten worden genomen, overbodig. In zo'n raad worden, het Rijnlands model indachtig, regionale sociale en economische doelstellingen in harmonie met elkaar verbonden en verankerd. Naast de Limburgse sociale partners zouden kennisinstituten en onafhankelijke deskundigen zitting moeten krijgen in deze raad. Ook het Limburgse (beroeps)onderwijs - via een onderwijscommissie - zou er deel van moeten uitmaken. Daarin zouden, behalve de Educatieve Agenda Limburg, ook de Techniekcoalitie Limburg, het Techniepact etc. een rol kunnen spelen. Een dergelijke geïntegreerde aanpak zal de uitvoeringskracht van het MEB versterken.

2. Vakmanschap

Wij constateren dat er in het MEB veel (financiële) aandacht is voor de kenniseconomie, dat wil zeggen voor universiteiten, kennisinstituten, kenniswerkers/hogopgeleiden (expats), campussen etc. Ofschoon de drie MBO-instellingen een belangrijke schakelfunctie wordt toegekend, zijn wij bezorgd om de mindere (financiële) aandacht die zij lijken te krijgen. Er wordt in het MEB geconstateerd dat 'Onderzoek [uit]wijst dat onze positie op Leven Lang Ontwikkelen ten opzichte van andere Europese regio's is gedaald' (p. 37).

In punt 5 van onze *Brief aan de Limburgse samenleving* pleiten wij voor '*het stimuleren van en investeren in (technische) opleidingen, die van belang zijn om de samenleving te verduurzamen en de energietransitie te realiseren*'.

Het Wittemer Beraad adviseert daarom het volgende:

Kwalitatief goed opgeleide vakmensen zijn essentieel, ook in een kenniseconomie. Zorg voor voldoende kansen op vakinhoudelijke (bij)scholing ten behoeve van de verduurzaming van de samenleving c.q. de noodzakelijke energietransitie in het reguliere Limburgse (v)mbo-en hbo. Neem daarbij een voorbeeld aan het Vlaamse onderwijs (waar veel Limburgers gebruik van maken). Voorkomen moet worden dat de energietransitie vertraagt door een tekort aan goed opgeleide technische vakmensen.

3. Euregionaal onderwijs

Wij zijn verheugd dat er in het MEB aandacht is voor het euregionale onderwijs (actielijn 1.2). Wij citeren 'We agenderen het belang van euregionale cultuuraspecten en buurtalen bij de onderwijspartners in de doorlopende leerlijn van primair onderwijs, naar v(mb)o en mbo. Waar de focus in buurtaalonderwijs voorheen lag op de taal als zodanig, verschuift die nu naar de cultuur en actualiteiten van de buurlanden. Uit evaluatie en onderzoek is gebleken dat deze aanpak effectiever is. Daarom vragen we onderwijsinstellingen om euregionaal onderwijs naar een volgend niveau te brengen met een nieuwe impuls rondom buurtalen (zoals integratie in andere vakken) en het bevorderen van kennis over culturen aan weerszijde van de landsgrenzen. Dit onder meer in de vorm van uitwisselingprogramma's met onderwijsinstellingen over de grens. Voor beroepsonderwijs gaat het dan om euregionale loopbaanoriëntatie, leerwerkplekken bij Belgische en Duitse ondernemers en het opleidingsaanbod' (p. 39). Jammer genoeg missen we hier een voetnoot met betrekking tot de herkomst van de gesuggereerde evaluatie en het onderzoek die deze verschuiving van de focus van taal naar cultuur/actualiteit in het buurtaalonderwijs rechtvaardigen.

In punt 1b van onze *Brief aan de Limburgse samenleving* staat bij 'Het euregionaal burgerschap als leidraad in het beleid van het onderwijs en de overheden' het volgende:

Het Wittemer Beraad maakt zich zorgen over de kloof tussen Limburg en zijn burens. Het Angelsaksisch denken en de Engelse taal hebben een dusdanig dominante positie in Limburg, dat er een verwijdering dreigt met de directe burens (België en Duitsland), juist waar nadere samenwerking en groeiende integratie noodzakelijk zijn. Beheersing van de buurtalen en euregionale competenties zijn van groot belang voor zowel de economie als de sociaal-culturele cohesie in de grensregio's.

Het Wittemer Beraad is van mening dat:

- 1. scholen in het basis- en voortgezet onderwijs, die samenwerken met scholen in de grensregio's, financieel ondersteund dienen te worden door hun gemeente;*
- 2. scholen gestimuleerd dienen te worden het certificaat 'euregioprofielschool' te verwerven;*
- 3. de meertaligheid van Limburgers gestimuleerd dient te worden. Verplichtstelling van Frans of Duits als vreemde taal naast Engels is een mogelijkheid. Het taalprofiel in de grensregio's hoeft niet hetzelfde te zijn als dat in de Randstad;*
- 4. in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs euregionale uitwisseling en competenties van groot belang zijn, concreet: het spreken van buurtalen en grensoverschrijdend stage lopen.*

Het Wittemer Beraad adviseert daarom het volgende:

Gezien het onverminderd belang -juist in onze regionale maakindustrie- van meertaligheid, inclusief gedegen kennis van het Duits en Frans, is het noodzakelijk 'euregionaal onderwijs' als zodanig structureel te thematiseren binnen de euregionale agenda.

Tot slot herhalen we dat we ons in dit schrijven beperkt hebben tot onderwijs als 'economische productiefactor' en 'euregionaal onderwijs'. In haar *Brief aan de Limburgse samenleving* doet het Wittemer Beraad meerdere aanbevelingen rond de provinciale betrokkenheid bij het onderwijs in Limburg. Daarmee zou de kwaliteit op de verschillende onderwijsniveaus vergroot, de kansengelijkheid verbeterd en het maatschappelijk debat over de betekenis van onderwijs versterkt kunnen worden. Het Wittemer Beraad vraagt u dringend ook deze aanbevelingen in overweging te nemen en een rol te laten spelen in de provinciale educatieve, sociale en euregionale agenda's.

En wellicht in uw partijpolitieke discussies over het verkiezingsprogramma ten behoeve van de Tweede Kamer.

Met vriendelijke groeten, namens het Wittemer Beraad,

Philippe Cremers, voorzitter